

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2024-01-09
Besvaras senast
2024-01-17 kl. 12.00

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:470 Tidsplan för lagändring när det gäller umgänge vid risk för våld

Barn är de enda brottsoffer som tvingas träffa sina förövare. För ett år sedan dog en pojke i Luleå, dödad av sin pappa under umgänge. Pojken i Luleå, Tintin, tvingades till umgänge med pappan trots sin rädsla. Detta skedde trots mammans varningar och trots att flera myndigheter var medvetna om riskerna. Pojken hittades sedan död.

Under 2023 ställde vi socialdemokrater en rad frågor till regeringen, både skriftliga och på riksdagens frågestund, som rör barns rättigheter i relation till den familjerättsliga lagstiftningen när risk för våld föreligger. Några exempel:

- Barnrättsperspektivet i frågor som rör umgänge
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/barnrattsperspektivet-i-fragor-som-ror-umgange_ha11522/
- Barn som tvingas till umgänge där risk för våld föreligger
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/barn-som-tvingas-till-umgange-dar-risk-for-vald_ha11559/
- Umgänge med umgängesstöd https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/umgange-med-umgangesstod_ha11617/
- En uppväxt fri från våld https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/en-uppvaxt-fri-fran-vald_ha11628/
- Socialnämnders ansvar för att initiera vårdnadsöverflyttning vid dödligt våld https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/socialnamnders-ansvar-for-att-initiera_ha11745/
- Boende och umgänge vid dödligt och allvarligt våld mot den andra föräldern https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/boende-och-umgange-vid-dodligt-och-allvarligt-vald_ha11794/
- Socialstyrelsens dödsfallsutredningar och brister inom familjerätten https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/socialstyrelsens-dodsfallsutredningar-och-brister_ha11869/
- Våld och våldsutsatthet https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/vald-och-valdsutsatthet_ha11933/
- Psykiskt våld mot barn https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skriftlig-fraga/psykiskt-vald-mot-barn_ha11968/

Vi socialdemokrater har i riksdagen fortsatt det arbete vi startade i regering för att stärka våldsutsatta barns rättigheter. Vi gav Jämställdhetsmyndigheten det uppdrag som ledde till rapporten *Uppgifter om våld är inget undantag* som granskar 814 tingsrättsdomar gällande vårdnad, boende och umgänge. Granskningen visar att det i 64 procent av fallen framkom uppgifter om våld och övergrepp, men trots detta har domstolarna inte vägt in detta i sina beslut. Det är inte till barnens bästa.

Vi tillsatte också i regeringsställning utredningen om vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer, som bland annat skulle se över umgänesfrågan för att stärka tryggheten för våldsutsatta barn. Det var ett försök att från politikens sida ta sig an denna oerhört viktiga fråga. För cirka ett år sedan presenterades utredarens resultat, nämligen utredningen *Tryggare hem för barn*. Våren 2023 gick remisstiden ut för *Tryggare hem för barn*. Utredarens produkt och förslag har fått rejäl kritik från olika aktörer. Unicef Sverige skrev till exempel: ”Vi menar att föreslagen förändring riskerar att kränka andra rättigheter som barnet har, exempelvis barnets rätt att enligt artikel 19 skyddas mot alla former av våld. Med föreslagen förändring finns en överhängande risk att förslagen inte leder till det som varit utredningens uppgift, att se över hur skyddet för barnet kan stärkas när fråga uppkommer om umgänge med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning.”

Från Socialdemokraternas sida har vi återkommande sökt uppmärksamma regeringen på dessa frågor betydelse och att utredningen och kritiken mot den behöver hanteras i en proposition som snarast behöver presenteras för riksdagen.

Förutom de frågor vi lyft till regeringen så arrangerade civilutskottet i september, på initiativ av oss socialdemokrater, ett öppet sammanträde på tema Vårdnad, boende och umgänge vid våld i familjen. I september bjöd också vi socialdemokrater in alla partier att träffa Tintins mamma, och Lex Tintin-föreningen. Alla utom ett parti deltog. Kort därefter bjöds alla partier in till ett uppföljningsmöte; då deltog alla partier. Vi socialdemokrater uppskattar och välkomnar den breda partipolitiska enighet som finns i civilutskottet kring att dagens lagstiftning behöver förändras och barns rättigheter stärkas i den familjerättsliga lagstiftningen, inte minst när risk för våld föreligger.

Vi socialdemokrater har under hösten fortsatt att ”ligga på” regeringen i dessa frågor och sökt svar på frågan om tidsplan för *Tryggare hem för barn*, och har – som vi också uttalat till regeringen – varit måna om att vara konstruktiva i samtalet och inte söka konflikt. Vi är måna om att försöka nå enighet i dessa mycket angelägna frågor men har besvärats av bristen på besked från regeringen ifråga om såväl substans som tidsplan för proposition kring *Tryggare hem för barn*. Därför tog vi i november initiativ till att ansvarig minister, justitieministern, kallades till civilutskottet för att tala om just *Tryggare hem för barn* för att bringa klarhet kring såväl substans som tidsplan. Inför mötet anmälde vi tre frågor vi särskilt önskade få svar på:

1. Information om beredning och tidsplan för *Tryggare hem för barn*. När planeras en proposition, och hur kommer arbetet att läggas upp, inklusive för att hantera kritiken från många olika remissinstanser? Planerar regeringen till exempel att göra detta i olika steg?
2. Ministern har i kammaren uttalat att han ”lovar ett samspel mellan regering och riksdag” i dessa frågor. Vilka förutsättningar ser ministern för att – parti-/blocköverskridande – nå en gemensam syn på nödvändiga lagändringar?
3. Ministern har återkommande uttalat att ”Alla barn har rätt till en trygg uppväxt, fri från våld och annan kränkande behandling. Regeringen arbetar brett och intensivt för att uppnå detta.” Utifrån dessa rättigheter som barn har och de slutsatser som presenterats av utredningarna *Tryggare hem för barn* och *En uppväxt fri från våld*, remissinstanser samt till exempel myndighetsrapporten *Våld är inget undantag*, vilka bedömningar gör ministern av vilka förändringar som måste ske inom den familjerättsliga lagstiftningen?

I december kom justitieminister Gunnar Strömmer (M) till civilutskottet. Informationen regeringen gav till riksdagen ifråga om tidsplan, det vill säga vår fråga 1, var att ambitionen var att en lagrådsremiss skulle presenteras före sommaren och att proposition sedan skulle komma i september. Justitieministern var tydlig med att arbetet med lagrådsremissen under våren skulle ske i nära kontakt med oss i riksdagens civilutskott. Detta besked om tidsplan var efterlängtat och viktigt.

Döm om vår förvåning när socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall

(M) i Dagens Nyheter förra veckan svarar på frågan om tidsplan kring *Tryggare hem för barn* och då säger att det inte finns någon tidsram. (DN den 5 januari 2024). Intervjun var i samband med DN:s stora reportage med anledning av ettårsdagen av mordet på Tintin i Luleå. DN:s rubrik löd: Regeringen saknar tidsplan för att stoppa tvångsumgänge.

Det är besvärande att socialtjänstministern uttalar sig kring familjerättsliga frågor och *Tryggare hem för barn* på ett sätt som inte överensstämmer med de besked regeringen gett riksdagen när justitieministern var i civilutskottet i december.

Det har uppstått frågetecken efter socialtjänstministerns uttalande i DN.

Med anledning av detta vill jag fråga justitieminister Gunnar Strömmer:

Stämmer de besked som justitieministern gav i civilutskottet i december om att det finns en tidsplan och att lagrådsremiss planeras före sommaren 2024 och proposition till september 2024?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann